

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 26.6.2006
KOM(2006) 316 lõplik

ROHELINE RAAMAT

kodanikuühiskonna rolli kohta Euroopa Liidu uimastipoliitikas

(komisjoni esitatud)

SISUKORD

1.	Taust.....	4
2.	Kodanikuühiskonna mõiste	5
3.	Komisjoni senine koostöö kodanikuühiskonnaga.....	5
4.	Liidu uimastialane õiguslik ja poliitiline raamistik.....	6
5.	Kodanikuühiskonna sidusrühmad uimastivaldkonnas	7
6.	Edasised sammud: erinevad võimalused.....	7
6.1.	Kodanikuühiskonna uimastifoorum	8
6.2.	Olemasolevate võrkude temaatiline ühendamine.....	8
7.	Järeldus.....	9
LISA - Näiteid komisjoni koostööst kodanikuühiskonnaga		11

ROHELINE RAAMAT

kodanikuühiskonna rolli kohta Euroopa Liidu uimastipoliitikas

Eesmärk

Ebaseaduslike uimastite tootmise ja tarbimise üleilmne mõju on üks tõsisemaid probleeme, millega ühiskonnal ja valitsustel tänapäeval silmitsi tuleb seista. See mõju esineb haiguste, kuritegevuse, korruptsiooni, poliitilise ja sotsiaalse ebastabiilsuse kujul ning õõnestab mitmeid väärtusi, mida tavainimesed võtavad väärika ja turvalise elu loomuliku osana.

Euroopa Liidu liikmesriigid on sellest olukorrast üha teadlikumad, nagu ka vajadusest tihedama koostöö ja koordineerimise järele uimastipoliitika valdkonnas, kui nad soovivad oma kodanikele tagada turvalisuse ja rahvatervise kõrge taseme, mis on osa tsiviliseeritud ühiskonnast ja milleta Euroopa Liit kaotaks oma alustoe, Euroopa kodanikuühiskonna.

Käesoleva rohelise raamatu eesmärk on teha taustauuringut selleks, et tuua uimastiprobleemist kõige vahetumalt puudutatud isikud lähemale uimastipoliitika kujundamisele ELi tasandil, nagu see on sätestatud ELi narkootikumidealases tegevuskavas (2005—2008)¹ ja kajastatud ka Euroopa läbipaistvuse algatuses². Selleks käivitatakse laiaulatuslik konsulteerimine selle üle, kuidas korraldada kõnealuses küsimuses struktureeritud ja järjepidevat dialoogi komisjoni ja kodanikuühiskonna vahel ning otsida väärtuste lisamise mooduseid konstruktiivse nõustamise kaudu, et kodanikuühiskonna erikogemusi ja –teadmisi oleks võimalik kasutada ELi tasandil toimivas poliitikakujundamises praktilisel ja püsival viisil. Praeguses järgus on põhiline eesmärk nimetatud panuse kasutamine ELi narkootikumidealases tegevuskavas.

Käesoleva raamatuga soovitakse saada ettekujutust praegusest olukorrast ja esitada tulevikuvõimalusi. Komisjon kutsub kõiki huvitatud isikuid esitama märkusi ja ettepanekuid hiljemalt **30. septembriks 2006** järgmisel aadressil:

European Commission
Directorate General for Justice Freedom and Security
Unit C2 – Anti-Drugs Policy Coordination Unit,
LX 46 1/88 – 1049 Brussels, Belgium
E-post: JLS-drugspolicy@cec.eu.int
Faks: +32-2-295 32 05

Saadud arvamused avaldatakse komisjoni veebilehel keeles, milles need on esitatud koos autori nimega, kui pole avaldatud soovi jääda anonüümseks või kohelda kogu kaastööd konfidentsiaalsena. Komisjon avaldab saadud kaastööde kohta aruande ja teeb edasiseks tööks ettepanekud, mis samuti avaldatakse komisjoni veebisaidil.

¹ ELT C 168, 8.7.2005.

² KOM (2006) 194

1. TAUST

Uimastite põhjustatud tervise- ja sotsiaalsed riskid ning uimastitega seotud kuritegevus on Euroopa kodanike peamised mured. Arvamusküsitlused näitavad, et uimasteid nähakse ELi põhiprobleemina³. EL on küsimusega tegelemiseks alates 1990. aastast välja töötanud uimastistrateegiaid ja tegevuskavasid nende rakendamiseks. Kehtiv uimastistrateegia hõlmab ajavahemikku 2005–2012⁴ ja seda toetab tegevuskava, mis hõlmab aastaid 2005–2008. Komisjon koostab enne aastateks 2009–2012 uue kava esitamist kehtiva kava kohta iga-aastased eduaruanded ja lõpphindamise.

ELi strateegia kajastab Euroopa uimastipoliitika peamiseid põhimõtteid: tasakaalustatud integreeritud ja eri valdkondi hõlmav lähenemisviis, milles uimatitega varustamise vastast tegevust ja nõudluse vähendamist nähakse teineteist toetavate ja võrdselt oluliste meetmetena. Strateegia on osa Haagi programmist, mis käsitleb ELis vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamist⁵. ELi strateegia eesmärk on saavutada tervisekaitse, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja avaliku julgeoleku kõrge tase.

ELi narkootikumidealase tegevuskavaga (2005–2008) kutsutakse eelkõige üles suurendama kodanikuühiskonna kaasatust ja palutakse komisjonil „avaldada roheline raamat viiside kohta, kuidas oleks võimalik teha tõhusat koostööd kodanikuühiskonnaga“⁶.

Kehtiva tegevuskava (2005–2008) ettevalmistamise käigus toimus spetsiaalse veebisaidi vahendusel mitteametlik konsulteerimine. Konsulteerimise tulemusena võttis komisjon endale kohustuse struktureerida koostööd kodanikuühiskonnaga uimastite valdkonnas, et tagada pidev arvamuste, kogemuste ja parimate tavade vahetamine erinevate osapoolte vahel ja võimaldada neil anda panus ja saada tagasisidet uimastiküsimustes ELi tasandil⁷.

Oma soovitusel ELi uimastistrateegia (2005–2012) kohta soovis Euroopa Parlament kodanikuühiskonna, valitsusväliste organisatsioonide, vabatahtliku sektori ja üldsuse, sealhulgas uimastitarbijate aktiivsemat kaasamist uimastitega seotud probleemide lahendamisse⁸. Kodanikuühiskonna aktiivse kaasatuse tähtsust on rõhutanud ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee.

2006. aasta jaanuaris korraldas komisjon konverentsi, kus enam kui sada kodanikuühiskonna esindajat kohtus, et arutada eri mooduseid, kuidas kaasata kodanikuorganisatsioone tihedamalt ELi tasandi uimastipoliitika erinevatesse valdkondadesse. Arutelude peamine tulemus oli 1) tõdemus, et nimetatud eesmärgi saavutamiseks on tarvis rahastatud foorumit, ja 2) et kõnealune foorum peaks tõepoolest esindama neid inimesi ja organisatsioone, kelle nimel ta räägib. Samuti teadvustati raskusi kõnealuse foorumi esindavuse määratlemisel. Konsulteerimises osalenud soovisid kodanikuühiskonna suuremat kaasamist ka ELi

³ http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_en.pdf

⁴ Cordroque 77, 22.11.2004

⁵ Haagi programm: vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamine Euroopa Liidus, ELT C 53, 3.3.2005.

⁶ 3. eesmärk, ELi narkootikumidealase tegevuskava 1. meede

⁷ http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/drugs/summary_contributions_en.pdf

⁸ Nõukogule ja Euroopa Ülemkogule esitatav Euroopa Parlamendi soovitus Euroopa uimastistrateegia (2005–2012) kohta (2004/2221 (INI))

narkootikumidealase tegevuskava rakendamise järelevalvesse ja tulevikuprioriteetide määratlemisse⁹.

Muudetud ettepanekus Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse kohta, millega luuakse ajavahemikuks 2007–2013 eriprogramm uimastiennetus ja teavitustegevus¹⁰, nähakse ette kodanikuühiskonna kaasamise ELi tegevuskava rakendamisse ja väljatöötamisse.

2. KODANIKUÜHISKONNA MÕISTE

Kodanikuühiskonna mõistel puuduvad üldaktsepteeritavad määratlused. Komisjon on seda mõistet tihti kasutanud, viitamaks nii sotsiaalseid kui ka majanduslikke osalejaid esindavate organisatsioonide laiale skaalale. Käesolevas rohelises raamatus käsitletava teema puhul kasutatakse mõistet siiski kitsamas tähenduses, võttes aluseks nõukogu uimastite horisontaaltöörühma vastavateemalisel mõttevahetusel septembris 2005 pakutud määratluse: „ühiskondlik tegevus, mis toimib riigi ja turu vahelises ruumis ja hõlmab üksikisiku osalust, ning valitsusväliste, vabatahtliku sektori ja ühiskondlike organisatsioonide tegevus“¹¹. Tähtis on veel märkida, et määratlus hõlmab ka neid üksikisikuid, kes ilmselgelt täidavad ühiskonnas konkreetsetes valdkondades olulisi ülesandeid või annavad neis valdkondades olulise panuse.

Isegi kui liikmesriikidel on kodanikuühiskonna osaluse hõlbustamisel ja suunamisel tähtis roll, nähakse siinkohal ELi tasandi jätkuvat tähtsustumist. Tegelikult on lähiminevik ilmekalt näidanud, et Euroopa kodanike kaasatus on ELi tõhususe ja isegi selle aktsepteerimise seisukohalt väga oluline¹². Kodanikuühiskonna kaasamise peamised eesmärgid on:

- Toetada poliitika kujundamist ja rakendamist praktilise nõuga.
- Tagada tõhus kahe-suunaline teabevoog.
- Stimuleerida võrkude loomist kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel.

Kodanikud osalevad poliitikakujundamise protsessi erinevates järkudes. Kodanikuühiskond võib tugevdada valitsemise õiguspärasust ja vastutusvõimelisust, parandada teabevooge ja anda hääle neile, keda avalik poliitika küll puudutab, kuid keda muidu kuulda ei võeta.

3. KOMISJONI SENINE KOOSTÖÖ KODANIKUÜHISKONNAGA

Tihedama koostöö arendamine kodanikuühiskonnaga on osa Euroopa valitsemistava arendamisest ja Euroopa kodanikulähedasemaks muutmisest¹³. Nimetatud koostööd reguleerivad eeskirjad on sätestatud erinevates komisjoni dokumentides.

Komisjoni hoiakut kodanikuühiskonna ja huvirühmade kohta väljendati ametlikult esimest korda 1992. aasta teatises „Avatud ja struktureeritud dialoog komisjoni ja eri huvirühmade

⁹ Vt http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/information_dossiers/drugs_conference_06/index_en.htm
¹⁰ KOM(2006) 230 (lõplik), 24. mai 2006.
¹¹ Cordroge 80, 30.11.2005
¹² KOM (2006) 35 (lõplik)
¹³ KOM (2001) 428 (lõplik)

vahel¹⁴, milles nende suhete juhtprintsibiina nimetati avatust ja võrdset juurdepääsu. Viimastel aastatel on komisjon arendanud kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude sidusrühmade osaluse poliitikat, võttes selleks vastu „Valge raamatu Euroopa valitsemistava kohta“ ja „Üldpõhimõtted ja miinimumnõuded konsulteerimiseks huvitatud isikutega“.

Sidusrühmade aktiivse osaluse laiendamine ELi poliitika kujundamisel on üks komisjoni „Strateegilistest eesmärkidest 2005–2009“, millega käivitati „Partnerlus Euroopa uuendamiseks“¹⁵. Seoses sellega rõhutas komisjon eriti asjaolu, et „partnerluse ideele on omane konsulteerimine ja kaasamine“.

NB Üksikasjalikud näited selle kohta, kuidas on teatavates valdkondades koostöö kodanikuühiskonna ja komisjoni vahel struktureeritud, on esitatud lisas 1.

4. LIIDU UIMASTIALANE ÕIGUSLIK JA POLIITILINE RAAMISTIK

Kuigi ELil puudub selline ühine uimastipoliitika, nagu seda on näiteks ühine põllumajanduspoliitika, on aja jooksul saanud järjest selgemaks, et liikmesriigid üksi ei suuda uimastitega seotud tõsiseid ja keerukaid probleeme lahendada ja et selleks tuleks teha tõhusat koostööd ELi tasandil. Seetõttu on EL töötanud ühise lähenemisviisi, mida hakatakse rakendama ELi uimastistrateegia ja ELi tegevuskavade kaudu. Lisaks annavad aluslepingute teatavad sätted selge õigusliku aluse, millele toetudes võib riigi tasandil võetavaid meetmeid Euroopa meetmetega täiendada.

Euroopa Ühenduse asutamislepinguga sätestatud õigusraamistik¹⁶ annab ühendusele volitused juhtrolliks teatavates uimastitega seotud valdkondades, nagu rahapesu, narkootikumide lähteainete kaubandus ja rahvatervise kaitse. Viimati nimetatud valdkonnas täiendab ühendus uimastitest tulenevate tervisekahjustuste vähendamiseks liikmesriikide meetmeid, sealhulgas teavitamise ja ennetustöö vallas. Ühenduse õigus sisaldab näiteks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklil 57 põhinevat direktiivi rahapesu ennetamise kohta, artiklil 95 põhinevat määrust narkootikumide lähteainete kohta ja artiklil 152 põhinevat nõukogu soovitusel uimastisõltuvusega seotud tervisekahjustuste ennetamise ja vähendamise kohta. Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskus on ühenduse amet, mis loodi Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud õigusraamistiku alusel.

Euroopa Liidu lepingu VI jaotises kutsutakse üles tõhustama koostööd vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomiseks, sealhulgas seoses uimastialaste meetmetega. Kõnealustes valdkondades jagavad komisjon ja liikmesriigid pädevust ning neil mõlemal on õigus teha algatusi. ELi õigus sisaldab näiteks Euroopa Liidu lepingu VI jaotise artiklitel 31 ja 34¹⁷ põhinevat raamotsust uimastiäri kohta ja VI jaotise artiklitel 29, 31 ja 34¹⁸ põhinevat nõukogu otsust uute psühhoaktiivsete ainete kohta.

¹⁴ EÜT C 63, 5.3.1993

¹⁵ KOM(2005) 12.

¹⁶ Vt aluslepingud: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties/index.htm>

¹⁷ Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsus 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta, ELT L 335, 11.11.2004

¹⁸ Nõukogu 10. mai 2005. aasta otsus 2005/387/JSK uusi psühhoaktiivseid aineid käsitleva teabe vahetuse, riski hindamise ja kontrolli kohta, ELT L 127, 20.5.2005

5. KODANIKUÜHISKONNA SIDUSRÜHMAD UIMASTIVALDKONNAS

Käesolev roheline raamat kujutab endast esimest katset struktureerida dialoogi uimastivaldkonnas tegutsevate Euroopa kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Kodanikuühiskonna tihedamal kaasamisel poliitika kujundamise, rakendamise ja hindamise protsessi on mitmeid põhjuseid. Konsulteerimine ja arutelud kodanikuühiskonna ja teiste sidusrühmadega poliitika kujundamise järgus aitavad parandada selle tulemust ja tõhustada sidusrühmade kaasatust. Kodanikuühiskonna jaoks näib EL sageli kauge ühendusena. Lisaks puuduvad neil Euroopa tasandil tegutsemiseks sageli infrastruktuur ja teadmised. Sellele vaatamata on kodanikuühiskonnal tihti märkimisväärne vastutus näiteks nende kohaliku tasandi meetmete rakendamisel, mis on sätestatud ELi narkootikumidealases tegevuskavas, eelkõige uimastitega seotud ennetustöö, uimastisõltlaste ravi ja rehabilitatsiooni eesmärkide saavutamisel. Kodanikuühiskond tegutseb kas teenusepakkujana või vastavatel aladel töötavate kutsetöötajate esindajana. Erinevad valitsusvälised organisatsioonid ja vabatahtlike ühendused on sageli edukad tegelikke vajadusi kajastaval reaalsel olukorral põhinevate uuenduslike lähenemisviiside väljatöötamisel. Paljud kodanikuühiskonna organisatsioonid töötavad uimastiprobleemist puudutatud kõige haavatavamate inimrühmadega.

Igal konkreetsel alal tegutseb suur hulk kodanikuühiskonna esindajaid. Luues struktuure Euroopa tasandil toimuvateks konsultatsioonideks kodanikuühiskonnaga, tuleks seda mitmekülgsest arvesse võtta vastavalt vajadusele tõhusa ja korrastatud arutelu järele. Uimastivaldkonnas jaguneb kodanikuühiskond sageli vastavalt filosoofilistele, ideoloogilistele, moraalsetele ja teaduslikele suundadele, ning kõik edasised sammud kodanikuühiskonna kaasamiseks ELi tasandil peaksid põhinema valikutel, keda protsessi kaasata ja milline võiks olla nende panus. 2006. aasta jaanuaris toimunud ELi kodanikuühiskonna konverentsi tulemusena on selge, et kummalegi küsimusele ei ole ühest vastust veel olemas.

On ka rühmi ja ühendusi, kes toetavad või esindavad muul viisil uimastitarbijaid või nende perekondi, samuti on mitmeid kodanikuühiskonna osapooli, kel oleks anda väärt panus igasugusesse arutellu, isegi kui nad otseselt või esmaselt uimastipoliitikaga ei tegele. Eriti kehtib see HIVi/AIDSiga seotud valdkondade kohta.

Kodanikuühiskonna organisatsioonid on peamiselt tegevad uimastite järele valitseva nõudluse vähendamises, kuid ka nende rolli varude vähendamisel ei tohiks alahinnata (nt aitavad nad kohalike uimastiturgude vastu võidelda). Paljudel kodanikuühiskonna ühendustel on laiaulatuslikud kogemused, mis on saadud teistes riikides uimastialast arendustööd tehes.

6. EDASISED SAMMUD: ERINEVAD VÕIMALUSED

Käesolev peatükk põhineb tagasisidel, mille komisjon sai, kui konsulteeris kodanikuühiskonnaga mitteametlikult käesoleva rohelise raamatu koostamiseks, ja kodanikuühiskonnaga 2006. aasta jaanuaris peetud konverentsi järeldustel. Peamine mure, mida kodanikuühiskond mõlemal juhul väljendas, oli vajadus püsiva struktureeritud dialoogi järele komisjoniga.

Nüüd esitab komisjon avalikuks konsulteerimiseks nimetatud dialoogi korraldamise kaks võimalust, milleks on 1) kodanikuühiskonna uimastifoorum ja 2) olemasolevate võrkude temaatiline ühendamine.

6.1. Kodanikuühiskonna uimastifoorum

Kodanikuühiskonna foorum oleks struktureeritud dialoogi laiapõhjaliseks aluseks, kuid samas tuleks piirata selles osalejate arvu hallatavuse ja toimevõimeliste tulemuste saavutamise eesmärgil. Eesmärk ei ole luua mitte kodanikuühiskonna assamblee, mis oleks aluseks erinevatele ideoloogiatele, vaid praktiline vahend poliitikakujundamise toetamiseks ja selle rakendamiseks praktiliste nõuannete kaudu.

Foorum ei oleks komisjonisise ametlik struktuur, vaid võimaldaks korraldada korrapäraseid mitteametlikke konsulteerimisi. Arutelude teemad määratletaks peamiselt ELi tegevuskava kaudu, kuigi kõrvale ei tohiks jätta ka teisi uimastialaseid üldist huvi pakkuvaid teemasid. Foorum ei tohiks asendada olemasolevat arutelu kodanikuühiskonna ja riiklike või kohalike valitsuste vahel ega ka korrata selle tööd. Keskenduda tuleks Euroopa tasandil antavale lisaväärtusele.

Ühekülgete seisukohtade vältimiseks peaks erinevate sidusrühmade ja poliitikavalikute esindatus olema tasakaalus.

Foorumit juhataks komisjon, kes oleks vastutav ka töö järjepidevuse tagamiseks vajaliku praktilise külje eest.

Osalejastaatus foorumis oleks piiratud kindla ajavahemikuga. Osalejad peaksid vastama mitmetele kõlblikuskriteeriumidele. Järgnevalt on esitatud nende kriteeriumide loetelu, mis aga ei ole lõplik.

- Organisatsioon peab *vastama* 2. jaotises sätestatud *kodanikuühiskonna määratlusele*.
- Organisatsiooni peamine tegevuskoht peab asuma ELi liikmesriigis või kandidaatriigis. Euroopa naabruspoliitikas osalevate riikide organisatsioonid võivad vajadusel samuti foorumis osaleda.
- Eelistatud on organisatsioonid, kes on asutatud riigiüleste võrkudena, mis hõlmavad mitmeid liikmesriike ja/või kandidaatriike.
- Organisatsiooni põhitegevusalade hulgas peaksid olema esindatud uimastitega seotud tegevusalad. Uimastitemaatika igakülgse hõlmamise tagamiseks valitakse välja need organisatsioonid, kelle tegevus hõlmab otseselt erinevaid aspekte (nt ravi, ennetustegevus).
- *Usaldusväärsus*: Organisatsiooni tegevuse tulemused peaksid olema selgelt tõendatud.
- *Esindavus*: Organisatsioonidel peaks olema tunnustatud võime rääkida nende nimel, keda nad esindavad.

Pärast käesolevale rohelisele raamatule vastuste saamist ja nende analüüsimist ning aruande avaldamist valib komisjon nimetatud kriteeriumide põhjal avaliku konkursi teel välja foorumi liikmed.

6.2. Olemasolevate võrkude temaatiline ühendamine

Kodanikuühiskonna uimastifoorumi alternatiivi või selle täiendajana tuleks tugevdada erinevate võrkude vahelisi temaatilisi sidemeid. Euroopas on mitmeid uimastivaldkonnaga tegelevaid võrke. Need toimivad sageli hästi parimaid tavasid ja konkreetseid vastuseid

käsitleva teabe jagamisel oma liikmete vahel, kuigi teabelevi väljaspool võrke, sealhulgas tagasiside komisjonile, võiks tihtipeale parem olla.

Koostöö loomine sama teemaga tegelevate võrkude ühendamise abil annaks tulemuseks mitteametliku, lihtsa ja säästliku viisi teabevoogude struktureerimiseks ning võimaldaks tõhusamat konsulteerimist kodanikuühiskonnaga.

Üks temaatiliste võrkude eesmärke oleks abistada komisjoni – ja ka liikmesriike ning teisi Euroopa institutsioone – küsimustes, mis nõuavad erikogemuste või eksperdiarvamuste olemasolu neis valdkondades, kus need suudaksid pakkuda lisaväärtusi. Samuti võiks võrkudel nende piisava esindavuse korral olla komisjoniga suhtlemiseks ühtne kontaktpunkt. Kontaktpunkt võiks ka teha koostööd komisjoniga võimalike ühenduse rahastamisallikate kindlaksmääramisel ja levitada seda teavet oma liikmete hulgas.

Praktiliselt võiks selline võrkude ühendamine toimuda näiteks uimastisõltuvuse ravi valdkonnas, kus profülaktikaga tegelevad Euroopa võrgud, asendusraviga tegelejad ja uimastisõltuvuse ravispetsialistid jt saaksid arutada kodanikuühiskonna lähenemisviisi raviteenuste kättesaadavuse ja nende kvaliteedi parandamiseks, samuti ka häid tavaid (ELi tegevuskava 12. eesmärk). Arutelud võiksid toimuda mitmel viisil (arvamustevahetus Internetis, koosolekud, jne).

7. JÄRELDUS

Vastavalt ELi narkootikumidealasele tegevuskavale on käesolevas rohelises raamatus visandatud peamised tingimused kodanikuühiskonnaga tehtava tõhusama koostöö saavutamiseks. On tõstatatud mitmeid võimalusi, mida tuleks kaaluda struktureerituma ja püsivama uimastipoliitika alase dialoogi kujundamisel komisjoni ja kodanikuühiskonna vahel, samuti on välja pakutud võimalikke lahendusi.

(1)	Komisjon soovib, et esitataks märkusi, seisukohti ja ideid seoses komisjoni ja kodanikuühiskonna vahelise dialoogi arendamisega uimastite valdkonnas, kusjuures eriti oodatud on vastused järgnevatele küsimustele.
(2)	Millised on teie arvates käesolevas rohelises raamatus visandatud Kodanikuühiskonna uimastifoorumi kasutegurid, lisaväärtused ja nõrgad küljed? Kas olete kavandatud põhipunktidega nõus?
(3)	Millised on teie arvates siin visandatud olemasolevate võrkude temaatilise ühendamise kasutegur, lisaväärtused ja nõrgad küljed ja milliste temavaldkondade puhul saaks ühendamist kasutada? Kas olete kavandatud põhipunktidega nõus?
(4)	Kas näete kodanikuühiskonna foorumit ja olemasolevate võrkude temaatilist ühendamist teineteist täiendavatena või teineteise alternatiividena? Palun täpsustage, kuidas selline korraldus kummalgi juhul toimida võiks.
(5)	Kas peate mõnda järgnevas lisas loetletud konsulteerimistavade uimastialase dialoogi struktureerimise seisukohast eriliselt oluliseks ja kui see nii on, siis miks?

(6)	Kas eelistaksite mõnd teist, käesolevas rohelises raamatus nimetamata valikut? Kui see nii on, palun täpsustage põhjused.
(7)	Kas teie organisatsioon sooviks osaleda struktureeritud dialoogis Euroopa Komisjoniga?

LISA

Näiteid komisjoni koostööst kodanikuühiskonnaga

Komisjonil on kauaaegne tava konsulteerida ja pidada dialoogi kodanikuühiskonnaga ja ta on selleks välja töötanud mitmeid viise. Järgnevalt on esitatud konkreetseid näiteid dialoogi korralduse kohta. Komisjon sooviks saada tähelepanekuid selle kohta, kuidas teistes valdkondades kehtiv tava võiks olla oluline uimastialaste küsimuste üle peetava dialoogi struktureerimisel.

1. Konsulteerimine Interneti kaudu

Tagamaks sidusrühmadega konsulteerimise läbipaistvust ja kooskõlastatust, lõi komisjon konsulteerimise miinimumnõuete kasutusele võtmisega Internetis ühtse kontaktpunkti, mida nimetatakse „Sinu hääl Euroopas“¹⁹. Lisaks konsultatsioonidele pakub sait ka võimalust aruteluks Euroopa poliitika üle ja võimaldab anda komisjonile oma panust ja tagasisidet. Samuti pakub veebisait võimalust registreeruda teabe saamiseks tulevaste konsulteerimiste ja arutelude kohta.

2. Registreerimisel põhinev avatud konsulteerimine huvitatud isikutega

Kaubanduse peadirektoraat pakub huvitatud isikutega konsulteerimiseks mudelit, mis kombineerib konsulteerimise Internetis avaliku konsulteerimisega. Kõnealune protsess käivitati 1998. aastal ja dialoog on avatud ELi ja kandidaatriikide mittetulunduslikele kodanikuühiskonna organisatsioonidele. Eesmärk on laiapõhjaline konsulteerimine, kaubanduspoliitika probleemidega tegelemine, kaubanduspoliitika kujundamise parandamine ja läbipaistvus.

Osalejatelt nõutakse registreerumist spetsiaalses andmebaasis, mida kasutatakse ka nendega suhtlemise vahendina.

3. Kodanikuühiskonna esindajate (valitsusväliste organisatsioonide) võrk

Hariduse ja kultuuri peadirektoraat toetab Euroopa kodanikuaktiivsust edendava ühenduse tegevusprogrammi osana mitmeid kodanikuühiskonna organisatsioone, kes püüavad suurendada kodanike osalust Euroopa projektis. Selliste organisatsioonide hulka kuuluvad valitsusvälised organisatsioonid, platvormid, võrgud, ametiühingud, eksperdirühmad ning üldisi Euroopa huve edendavad ühendused ja liidud. Sellega seoses on komisjon loonud Euroopa tasandil mitteametliku võrgu ja korraldab regulaarselt kohtumisi olulisemate kodanikuaktiivsuse küsimuste arutamiseks. Selliste kohtumiste eesmärk on saada panust ja ideid, et töötada välja asjaomases valdkonnas rakendatud algatuste paremini struktureeritud mõjuanalüüs. Samuti saab sellistel kohtumistel käsitleda asjaomaseid valdkondlikke küsimusi.

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi ülesanne on pidada sidet 1995. aastal loodud Euroopa sotsiaalvaldkonna valitsusväliste organisatsioonide platvormiga. Rühm olulisi valitsusväliseid organisatsioone ühines valitsusväliste organisatsioonide foorumi loomiseks, et arutada rohelist raamatut Euroopa sotsiaalpoliitika kohta. See koostöö jätkus

¹⁹ Vt http://europa.eu.int/yourvoice/index_en.htm

mitteametlikult ja selle tulemusena sündis ühine seisukoht teha ettepanek Euroopa sotsiaalpoliitika foorumi loomiseks.

Rühmas on nüüd 39 sotsiaalsektoris tegevat liikmesorganisatsiooni. Nende liikmete kaudu on koondatud enam kui 1700 organisatsiooni, liitu ja muud vabatahtlike ühendust kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil, kes kõik esindavad kodanikuühiskonna erinevaid tahke.

4. Kahetasandiliste foorumite kombineerimine

4.1. Tervishoiupoliitika foorum ja „Avatud foorum“

Rahvatervise küsimusi arutatakse kodanikuühiskonnaga kahel tasandil: ELi tervishoiupoliitika foorumis ja „Avatud foorumis“.

ELi tervishoiupoliitika foorum sündis Euroopa tervishoiustrateegiat käsitlevale teatisele ja ühenduse rahvatervise programmi käsitlevale ettepanekule²⁰ järgnenud komisjoni korraldatud konsulteerimise tulemusena. Tervishoiupoliitika foorum ühendab tervishoiusektori sidusrühmasid esindavaid Euroopa katusorganisatsioone, et tagada ELi tervishoiustrateegia läbipaistvus ja vastavus avalikele ootustele. Foorum kohtub kaks korda aastas Brüsselis ja püüab hõlmata nelja organisatsioonide rühma:

1. Rahvatervise valdkonna valitsusvälised organisatsioonid ja patsientide ühendused.
2. Tervishoiuspetsialiste ja ametiühinguid esindavad organisatsioonid.
3. Tervishoiuteenuste ja tervisekindlustuse pakkujad.
4. Tööstusharud, millel on tervishoiusektoris erihuvid.

Foorumil on praegu 50 Euroopa liikmesorganisatsiooni. Neil on omakorda riiklikke liikmeid kõigis või enamikus ELi liikmesriikides. Tervishoiupoliitika foorumi tööst huvitatud organisatsioone, kes ei ole selle liikmed, võidakse taotlusel kaasata nende organisatsioonide andmebaasi, keda teavitatakse foorumi tööst (protokollide edastamine, konsulteerimine jne).

„Avatud foorum“ täiendab tervishoiupoliitika foorumi tööd, kaasates konverentside ja messide korraldamise kaudu laiemat hulka sidusrühmi peamiselt riiklikul tasandil. Eesmärk on pakkuda alust võrkude loomiseks ja mõttevahetusteks, kaasates eelkõige neid rühmi ja organisatsioone, kes tavaliselt ei osale ELi poliitika kujundamises. „Avatud foorum“ tuli teist korda kokku 2005. aasta novembris ja selles osalejate arv oli 370.

4.2. HIVi eksperdirühm ja kodanikuühiskonna foorum

Komisjon on välja töötanud koordineerimisstruktuuri, et aidata kaasa HIVi-/AIDSialaste poliitikameetmete kujundamisele ja rakendamisele. Struktuuri osaks on HIVi/AIDSi eksperdirühm ja kodanikuühiskonna HIVi/AIDSi foorum.

Ekspertühmas osalevad kõikide liikmesriikide, kandidaatriikide ja EMP riikide esindajad. Lisaks kutsutakse kohtumistele vaatlejana osalema kodanikuühiskonna, asjaomaste

²⁰ KOM (2000) 285 (lõplik)

rahvusvaheliste organisatsioonide, Valgevene, Moldova, Venemaa, Šveitsi ja Ukraina esindajaid.

Kodanikuühiskonna HIVi/AIDSi foorumi liikmeteks on 30 valitsusvälist organisatsiooni ja kodanikuühiskonna organisatsiooni üle terve Euroopa. Foorumi eesmärk on suurendada kodanikuühiskonnaga peetavate mitteametlike konsultatsioonide arvu, ta annab nõu ja määrab kindlaks HIVi-/AIDSialase poliitika põhiküsimused, tehes märkusi poliitikaettepanekute, meetmete ja rahvatervise programmi prioriteetide kohta. Foorum ei ole komisjonisisene ametlik struktuur, kuid komisjon korraldab koosolekuid ja maksab reisikulusid. Liikmestaatuse saamiseks tuleb esitada avaldus ja liikmed valib välja komisjon.

Osalejad peavad olema kodanikuühiskonna organisatsioonid, kelle töö keskendub peamiselt HIVi/AIDSi valdkonna tegevusele kas patsientide organisatsioonina, valitsusvälise organisatsioonina, kes tegeleb mõjutatud kogukondadega, või Euroopa võrguna. Osalejad peavad oma tegevusalal olema piisavalt esindatud ja neil peavad olema head suhtlussidemed teiste kohaliku tasandi valitsusväliste organisatsioonidega, et nad võiksid anda ammendava ülevaate riigi olukorrast ning toimida vastava riigi kontaktpunktina²¹.

²¹ Vt <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/sanco/ehf/library>